

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА

Кафедра філософії та методології науки

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Ірина ЛОМАЧИНСЬКА

2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

Рівень вищої освіти: *Перший (бакалаврський)*

Галузь знань: Е Природничі науки, математика та статистика

Спеціальність: Е2 Екологія

Освітньо-професійна програма: Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування

ОНУ
2026

Робоча програма навчальної дисципліни «**Філософія**» Одеса: ОНУ. 2026. 19 с.

Розробник: **М.В. Карпенко**, кандидат філософських наук, доцент.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії та методології науки
Протокол № 1 від «1» вересня 2026 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

Інна ГОЛУБОВИЧ

(прізвище та ініціали)

Погоджено із гарантом ОПП Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування

(підпис)

Алла КОЛІСНИК

(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) ФМВМСПН

Протокол № 1 від «01» вересня 2026 р.

Голова НМК

(підпис)

Ірина МИЛОСЕРДНА

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № __ від «__» __ 20 __ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

Протокол № __ від «__» __ 20 __ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 4/4 годин – 120/120 змістових модулів – 2/2	Галузь знань <u>Е Природничі науки,</u> <u>математика та</u> <u>статистика</u> Спеціальність <u>Е2 Екологія</u> ОПП <u>Екологія,</u> <u>охорона навколишнього</u> <u>середовища та</u> <u>збалансоване</u> <u>природокористування</u> Рівень вищої освіти: <u>перший</u> <u>(бакалаврський)</u>	Обов'язкова ОК.07	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	2-й
		<i>Семестр</i>	
		4-й	4-й
		<i>Лекції</i>	
		26 год.	8 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		14 год.	4 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		–	–
		<i>Самостійна робота</i>	
		80 год.	108 год.
		Форма підсумкового контролю: <i>залік/залік</i>	

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни «Філософія» – розширення світогляду здобувачів вищої освіти у сфері духовної культури, розкриття світоглядної природи філософського знання, визначення місця і значущості філософського знання в контексті духовного буття людини.

Завдання навчальної дисципліни:

сформувати у здобувачів вищої освіти навички філософського мислення; сприяти освоєнню основних теоретичних положень філософії; системному розумінню змісту основних розділів філософії.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

Інтегральні компетентності (ІК)

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (К)

К 01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

К 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

К 16. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.

Очікувані програмні результати навчання (ПР):

ПР. 14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

ПР. 24. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР. 25. Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Філософія» здобувач повинен :

знати: специфіку предмету філософії; особливості філософії як світогляду; основні етапи розвитку світової філософії; головні напрямки і школи в історії філософії; вчення видатних філософів; зміст філософських категорій; форми та методи пізнання; форми знання; філософський підхід до проблеми людини, суспільства, історії;

вміти: розрізняти філософське і наукове пізнання; визначати специфіку філософії як світогляду; розкривати особливості історичних етапів розвитку всесвітньої філософії; користуватися філософськими категоріями; визначати особисту світоглядну позицію;

бути здатним: зберігати, примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань.

Опанування цієї навчальної дисципліни забезпечує набуття здобувачами навичок і компетентностей направлених на досягнення наступних глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1, визначених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722, зокрема:

Ціль 4: забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх.

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Світоглядна природа філософії. Основні етапи розвитку світової філософії

Тема 1. Предмет філософії, склад проблем й основні розділи. Специфіка предмету філософії. Філософія як знання про світ в цілому. Філософія як перша форма теоретичного знання. Порівняльний аналіз філософського і наукового знання. Склад філософських проблем. Основні розділи філософії. Концепції виникнення філософії.

Тема 2. Феномен світогляду. Визначення поняття світогляду, базові елементи світогляду, його структура, типологія. Поняття світу в цілому, особливості його пізнання. Світ в цілому як сфера буття. Світоглядна і наукова картини світу. Загальна характеристика історичних типів світогляду: міфологічного, релігійного, філософського.

Тема 3. Антична філософія. Періодизація античної філософії. Антична натурфілософія. Досократики. Мілетська, піфагорійська, елейська школи. Філософія Геракліта. Атомістичне вчення Демокріта. Класична доба: Сократ, Платон, Аристотель. Філософія Платона: вчення про ідеї і космологія. Вчення Платона про душу і державу. Філософія Аристотеля: онтологія, етика і вчення про державу. Елліністична і релігійна доба.

Тема 4. Філософія Середньовіччя і доби Відродження. Періодизація середньовічної філософії. Проблема віри й знання, дискусія про природу універсалій. Релігійна філософія Фоми Аквінського. Загальна характеристика філософії Відродження. Містичний пантеїзм М. Кузанського і натуралістичний пантеїзм Д. Бруно.

Тема 5. Філософія Нового часу. Філософія Нового часу. Емпіричний і раціоналістичний напрямки у філософії Нового часу. Ідея експериментального обґрунтування Ф. Беконом емпіричного методу пізнання природи. Сенсуалізм Д. Локка. Соліпсизм Д. Берклі. Агностицизм Д. Юма. Раціоналістичний метод Р. Декарта. Дуалізм Р. Декарта, психофізична проблема. Раціоналізм Б. Спінози. Теорія пізнання і онтологія Б. Спінози. Раціоналізм Г. Лейбніца. Монадологія Г. В. Лейбніца.

Тема 6. Німецька класична філософія. Німецька класична філософія. Теорія пізнання І. Канта. Етичне вчення І. Канта. Абсолютний ідеалізм Г. Гегеля.

Змістовий модуль II. Онтологія. Теорія пізнання. Філософський підхід до проблеми людини, суспільства, історії

Тема 7. Онтологія: вчення про буття. Поняття буття в історії філософії. Буття і суще. Поняття буття і специфіка його визначення. Категоріальне визначення поняття буття. Бінарна природа філософських категорій. Система категорій в історії філософії. Сутність та існування. Поняття субстанції та акциденції. Поняття загального, особливого, одиничного. Необхідність і випадковість. Причина і наслідок. Детермінізм та індетермінізм. Поняття матерії і його визначення в історії філософії.

Тема 8. Пізнавальне відношення до дійсності. Поняття суб'єкту і об'єкту пізнання. Види суб'єктно-об'єктного відношення. Чуттєві і раціональні форми пізнання. Форми наукового знання: теорія і гіпотеза. Методи наукового пізнання: емпіричні, теоретичні, методи, що застосовуються як на рівні емпіричного, так і на рівні теоретичного пізнання: абстрагування, аналіз та синтез, дедукція та індукція, моделювання, метод історичного і логічного. Поняття істини. Онтологічний і гносеологічний підходи до визначення поняття істини. Класичні та неklasичні концепції істини.

Тема 9. Філософія людини. Науковий і філософський підходи до проблеми людини. Людина як філософська проблема. Духовна сутність людини. Поняття «людина», «індивід», «особистість». Ідея філософської антропології. Вчення про людину М. Шелера, А. Гелена.

Тема 10. Суспільство як духовно-матеріальна цілісність. Суспільство як предмет філософського пізнання. Історичні форми суспільства та форми соціальної організації. Поняття форми соціальної організації. Економічні чинники виникнення держави. Основні функції держави. Держава і громадянське суспільство. Структура суспільства: демографічна і поселенська. Класова структура суспільства. Теорія соціальної стратифікації та соціальної мобільності. Концепції суспільства.

Тема 11. Теорії історичного процесу. Формаційний поділ історії. Поняття культури і цивілізації. Культурологічна концепція історії О. Шпенглера. Цивілізаційна концепція історії А. Тойнбі.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин							
	Очна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	с	сп		л	с	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Змістовий модуль I. Світоглядна природа філософії. Основні етапи розвитку світової філософії</i>								
Тема 1. Предмет філософії, склад проблем й основні розділи.	12	4	2	6	12	1	1	10
Тема 2. Феномен світогляду.	9	2	1	6	12	1	1	10
Тема 3. Антична філософія.	12	2	2	8	12	2	—	10
Тема 4. Філософія Середньовіччя і доби Відродження.	8	2	—	6	10	—	—	10
Тема 5. Філософія Нового часу.	11	2	1	8	10	—	—	10
Тема 6. Німецька класична філософія.	11	2	1	8	10	—	—	10
Разом за змістовим модулем 1	63	14	7	42	66	4	2	60
<i>Змістовий модуль II. Онтологія. Теорія пізнання. Філософський підхід до проблеми людини, суспільства, історії</i>								
Тема 7. Онтологія: вчення про буття.	14	4	2	8	12	1	1	10
Тема 8. Пізнавальне відношення до дійсності.	12	2	2	8	12	1	1	10
Тема 9. Філософія людини.	11	2	1	8	11	1	—	10
Тема 10. Суспільство як духовно-матеріальна цілісність.	11	2	1	8	11	1	—	10
Тема 11. Теорії історичного процесу.	9	2	1	6	8	—	—	8
Разом за змістовим модулем 2	57	12	7	38	54	4	2	48
Усього годин	120	26	14	80	120	8	4	108

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовий модуль I. Світоглядна природа філософії. Основні етапи розвитку світової філософії			
1	Тема 1. Предмет філософії, склад проблем й основні розділи. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Предмет філософії. Умоглядний характер філософського пізнання. 2. Специфіка філософського пізнання дійсності: порівняльний аналіз філософського і наукового знання. 3. Склад філософських проблем. Основні розділи філософії. 4. Концепції генезису філософії.	2	1
2	Тема 2. Феномен світогляду. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Базові елементи світогляду та його структура. 2. Поняття світ в цілому. Особливість його пізнання. 3. Історичні типи світогляду. Порівняльна характеристика міфологічного, релігійного і філософського світоглядів.	1	1
3	Тема 3. Антична філософія. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Антична натурфілософія. Мілетська, піфагорійська, елейська школи. Вчення Геракліта і Демокріта. 2. Класична доба античної філософії. Філософія Платона: теорія ідей і космологія. Вчення про душу та державу. 3. Філософська система Аристотеля.	2	-
4	Тема 5. Філософія Нового часу. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Емпіричний і раціоналістичний напрямки в філософії Нового часу. Обґрунтування Ф. Беконом емпіричного методу пізнання. 2. Обґрунтування Р. Декартом раціоналістичного методу пізнання. Дуалізм і психофізична проблема. 3. Теорія пізнання і онтологія Б. Спінози. 4. Монадологія Г. В. Лейбніца. 5. Емпіризм Дж. Локка.	1	-
5	Тема 6. Німецька класична філософія. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Теорія пізнання І. Канта. 2. Етичне вчення І. Канта. 3. Система абсолютного ідеалізму Г. В. Ф. Гегеля.	1	-
Змістовий модуль II. Онтологія. Теорія пізнання. Філософський підхід до проблеми людини, суспільства, історії			

6	Тема 7. Онтологія: вчення про буття. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Поняття буття і особливості його визначення. Буття і суще. 2. Природа філософських категорій. Сутність та існування, субстанція та акциденція, необхідність і випадковість, загальне, особливе, одиничне, причина і наслідок, детермінізм та індетермінізм. 3. Поняття матерії і його визначення в історії філософії.	2	1
7	Тема 8. Пізнавальне відношення до дійсності. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Поняття суб'єкту і об'єкту. Види суб'єктно-об'єктного відношення. 2. Чуттєві і раціональні форми пізнання. 3. Форми наукового знання: наукова теорія і гіпотеза. 4. Емпіричні і теоретичні методи наукового пізнання. 5. Поняття істини. Концепції істини.	2	1
8	Тема 9. Філософія людини. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Науковий підхід до проблеми людини. 2. Філософський підхід до проблеми людини. 3. Ідея філософської антропології. Вчення про людину М. Шелера, А. Гелена.	1	-
9	Тема 10. Суспільство як духовно-матеріальна цілісність. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Суспільство як предмет філософського пізнання. 2. Історичні спільності людей: рід, плем'я, народність, нація. 3. Поняття форми соціальної організації. Її основні функції. Історичні форми соціальної організації: рід, плем'я, держава. 4. Структура суспільства: демографічна поселенська.	1	-
10	Тема 11. Теорії історичного процесу. <i>Питання для обговорення:</i> 1. Формаційний поділ історії. 2. Культурологічна концепція історії О. Шпенглера. 3. Цивілізаційна концепція історії А. Тойнбі.	1	-
Усього годин		14	4

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

(не передбачено)

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

(не передбачено)

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми/ види занять	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовий модуль I. Світоглядна природа філософії. Основні етапи розвитку світової філософії			
1	Тема 1. Предмет філософії, склад проблем й основні розділи. Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Представте у вигляді таблиці порівняльну характеристику філософського і наукового знання.	6	10
2	Тема 2. Феномен світогляду. Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Підготуйте відповіді на питання, які пропонуються до самостійного вивчення. Представте у вигляді таблиці порівняльну характеристику історичних типів світогляду.	6	10
3	Тема 3. Антична філософія. Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Підготуйте презентацію реферату/есе за темами: «Антична натурфілософія», «Космологія Платона», «Етика Аристотеля». Опрацюйте діалог Платона «Бенкет».	8	10
4	Тема 4. Філософія Середньовіччя і доби Відродження. Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Підготуйте презентацію самостійного дослідження (реферату/есе) за темами: «Середньовічна містика як філософський феномен», «Філософія Середньовіччя. Боротьба між реалістами і номіналістами».	6	10
5	Тема 5. Філософія Нового часу. ІНДЗ: Опрацюйте твори: Р. Декарт «Міркування про метод», Дж. Локк «Досвід про людське розуміння» (розділ II першої книги, розділ I, II, VI, VII, XII другої книги).	8	10
6	Тема 6. Німецька класична філософія. Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Складіть міні-словник з основними поняттями філософії І. Канта.	8	10
Змістовий модуль II. Онтологія. Теорія пізнання. Філософський підхід до проблеми людини, суспільства, історії			
7	Тема 7 Онтологія: вчення про буття. Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Складіть міні-словник філософських категорій.	8	10
8	Тема 8. Пізнавальне відношення до дійсності. ІНДЗ: Опрацюйте питання, які пропонуються до самостійного вивчення. Підготуйте на семінар доповідь про класичні і неklasичні концепції істини.	8	10
9	Тема 9. Філософія людини. ІНДЗ: Опрацюйте твір М. Шелера «Положення людини в космосі».	8	10
10	Тема 10. Суспільство як духовно-матеріальна цілісність. ІНДЗ: Опрацюйте питання, які пропонуються до самостійного вивчення. Підготуйте доповідь на тему «Концепції суспільства».	8	10
11	Тема 11. Теорії історичного процесу. Опрацюйте рекомендовану літературу. ІНДЗ: Підготуйте презентацію реферату/есе за темою: «Поняття культури і цивілізації».	6	8
	Усього годин	80	108

До самостійної роботи відноситься: [1] – підготовка до лекцій, семінарських занять; [2] – написання рефератів/презентацій, есе; [3] – підготовка до дискусій та колоквиумів.

ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ, ОТРИМАНИХ В СИСТЕМІ НЕФОРМАЛЬНОЇ/ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

В рамках опанування цієї навчальної дисципліни здобувач може пройти освітні або професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси на масових платформах чи у системі громадянської освіти.

Орієнтовний перелік курсів, які дотичні змісту цієї навчальної дисципліни:

Назва освітньої платформи	Назва курсу	Посилання
Прометеус	Філософія: онлайн-курс для здобувачів гуманітарних та соціальних спеціальностей, які прагнуть зрозуміти основи філософії, її розвиток та роль у суспільній свідомості.	https://prometheus.org.ua/prometheus-free/Філософія Prometheus

Здобувач має право також обрати самостійно освітню платформу та курс, які відповідають змісту цієї навчальної дисципліни.

Результати, отримані в системі неформальної/інформальної освіти, засвідчуються відповідним сертифікатом, де вказуються обсяг годин (або кількість кредитів ЄКТС) та здобуті компетентності та результати навчання. Такі результати можуть бути зараховані як результати поточного, періодичного або підсумкового контролю за цією навчальною дисципліною за процедурами, визначеними «Положенням про порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова та відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж ОНУ імені І. І. Мечникова»

https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Філософія» застосовуються словесний, наочний, практичний методи навчання: читання лекцій, опрацювання текстів основних робіт дослідників, роботу з навчальною та спеціальною літературою, індивідуальні консультації.

Словесні та наочні методи навчання (лекційні заняття; опитування; консультування; доповіді та мультимедійні презентації);

Практичні (тестові вправи; опрацювання матеріалу шляхом підготовки презентації);

Колективне та індивідуальне опрацювання завдань (колективне обговорення, виконання та презентація ІНДЗ, обговорення проблемних питань та результатів самостійної роботи).

Для розв'язання учбово-професійних завдань навчальної дисципліни застосовано комплексний підхід до діяльності у процесі навчання. Використовуються класичні дидактичні методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (лекція-пояснення, бесіда, контроль, самоконтроль, взаємоконтроль і т. п.)

Основні форми (методи) проведення занять – це різні типи лекцій, а також семінарські заняття – теоретичне обговорення питань, дискусія, конференція, співбесіда, реферативна форма, презентація, інтерактивний онлайн дискурс.

10. ФОРМИ КОНТРОЛЮ І МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ (У Т.Ч. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ)

Засоби діагностики якості освіти включають в себе поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Поточний контроль: усний контроль: індивідуальне і фронтальне опитування, захист рефератів/презентацій, доповідь; письмовий контроль: оцінювання якості виконання самостійної роботи за темами;

Періодичний контроль: тестовий контроль: оцінювання контрольних робіт за змістовими модулями (можливо тестування, контрольне опитування).

Підсумковий контроль: залік

Критерії оцінювання результатів навчання:

Опитування на занятті, участь здобувачів в обговоренні проблемних питань	0	Здобувач не бере участь у практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання; дає неправильні відповіді на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і джерел.
	1-4	Здобувач іноді бере участь в практичному занятті; частково виступає і задає питання; допускає помилки під час відповідей на запитання; показує пасивну роботу на практичних заняттях; показує фрагментарні знання понятійного апарату і літературних джерел.
	5-10	Здобувач бере активну участь у практичному занятті, в обговоренні проблемних питань, користується додатковою літературою; вміє сформулювати своє ставлення до проблеми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; здатний публічно представити матеріал.
Виконання рефератів за однією із запропонованих тем; доповідь та демонстрація презентації	0	Не зараховуються реферати (довповіді) та презентації, які виконані не самостійно або запозичені з мережі Інтернет.
	3	Доповідь та презентація самостійними, але не опрацьована актуальність, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал є формальним, висновки не конкретизовані (відсутні), тема не розкрита.
	4-5	Доповідь та презентація виконані самостійно, оформлення відповідає вимогам із незначними порушеннями, опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз містить неточності, усно здобувач пояснює матеріал невпевнено, змістовний матеріал представлений добре, у висновку сформульовані загальні висновки, тема загалом розкрита із незначними прогалинами.
	6-8	Доповідь та презентація виконані самостійно, опрацьована актуальність теми із зазначенням невирішених раніше аспектів, теоретичний аналіз ґрунтовний, здобувач без допомоги викладача пояснює матеріал,

		самостійні висновки, тема загалом розкрита, інформація у презентації подана із використанням самостійно розроблених схем, містить посилання на джерела, хоча здобувач іноді недостатньо вміло в усній формі може сформулювати деякі положення доповіді.
	9-10	Доповідь та презентація виконані самостійно, актуальність розкрита із зазначенням невирішених раніше аспектів, правильно визначені об'єкт і предмет, гіпотеза, теоретичний аналіз ґрунтовний, здобувач вільно презентує матеріал; зміст презентації не перевантажений слайдами з текстовим матеріалом; у висновку – самостійні ґрунтовні судження, підкріплені доказами, містить посилання на джерела.
Контрольна робота	0	Відповіді неправильні (у тестових роботах)
	0-10	Контрольна робота (опитування) за кожним змістовним модулем.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: у випадку пропуску заняття (практичного) з поважних причин здобувач зобов'язаний опрацювати матеріал для формування компетентностей за відповідною темою у позанавчальний час за погодженням з викладачем. Перескладання відбувається відповідно до Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І. І. Мечникова.

Політика щодо академічної доброчесності: під час опанування навчальної дисципліни категорично не припускаються будь-які види порушень академічної доброчесності з боку як здобувачів вищої освіти, так й викладача. У разі виявлення та фіксації будь-якого виду порушення академічної доброчесності, до порушника будуть застосовані санкції, передбачені Законом України «Про академічну доброчесність» та внутрішніми нормативними документами Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Політика щодо використання штучного інтелекту: в ході опанування цієї навчальної дисципліни забороняється оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної та навчальної діяльності, якщо це не дозволено умовами навчального завдання, а сам цей факт не зазначено в навчальному завданні чи супровідних матеріалах до нього. Під час проходження підсумкового оцінювання використання ресурсів штучного інтелекту забороняється.

11. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Предмет філософії. Умоглядний характер філософського пізнання.
2. Склад філософських проблем та основні розділи філософії.
3. Міфогенна і гносеогенна концепції виникнення філософії.
4. Світогляд, його базові елементи і структура.
5. Історичні типи світогляду.
6. Антична натурфілософія: мілетська школа.
7. Філософія Геракліта.
8. Атомістичне вчення Демокріта.
9. Філософія Платона: вчення про ідеї і космологія.
10. Філософія Платона: вчення про душу і державу.
11. Філософія Аристотеля: онтологія.

12. Філософія Аристотеля: етика і вчення про державу.
13. Філософія Середньовіччя: боротьба між реалістами і номіналістами.
14. Філософія доби Відродження: містичний пантеїзм М. Кузанського та натуралістичний пантеїзм Дж. Бруно.
15. Філософія Нового часу: обґрунтування Ф. Беконом емпіричного методу пізнання.
16. Філософія Нового часу: обґрунтування Р. Декартом раціоналістичного методу пізнання.
17. Філософія Нового часу: дуалізм Р. Декарта. Психофізична проблема.
18. Філософія Нового часу: теорія пізнання і онтологія Б. Спінози.
19. Філософія Нового часу: монадологія Г. В. Лейбніца.
20. Філософія Нового часу: емпіризм Дж. Локка.
21. Німецька класична філософія: теорія пізнання І. Канта.
22. Німецька класична філософія: етичне вчення І. Канта.
23. Німецька класична філософія: система абсолютного ідеалізму Г. В. Ф. Гегеля.
24. Поняття буття і особливості його визначення.
25. Природа філософських категорій.
26. Поняття матерії і його визначення в історії філософії.
27. Чуттєві та раціональні форми пізнання.
28. Форми наукового знання: наукова теорія і гіпотеза.
29. Емпіричні та теоретичні методи наукового пізнання.
30. Поняття істини. Концепції істини.
31. Проблема людини: науковий і філософський підходи до її вирішення.
32. Поняття «людина», «індивід», «особистість».
33. Суспільство як предмет філософського пізнання.
34. Історичні спільності людей.
35. Структура суспільства.
36. Поняття форми соціальної організації. Її основні функції.
37. Історичні форми соціальної організації: рід, плем'я, держава.
38. Поняття культури і цивілізації.
39. Культурологічна концепція історії О. Шпенглера.
40. Цивілізаційна концепція історії А. Тойнбі.

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Поточний та періодичний контроль											Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	залік	100
9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	10 контрольна робота		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
90-100/ зараховано	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
75-89 / зараховано	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі	правильно вирішив більшість практичних завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання

	несуттєві неточності та незначні помилки.	
60-74 /зараховано	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину практичних завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.

13. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Карпенко М. В. Робоча програма курсу «Філософія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності Е2 «Екологія».
2. Карпенко М. В. Силабус курсу «Філософія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності Е2 «Екологія».

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Баумейстер А. О. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни філософії : наук. посіб. Київ : Ін-т обдар. дитини НАПН України, 2017. 238 с.
2. Бичко І. В. Філософія: підручник. Київ : ЦУЛ, 2019. 648 с.
3. Губерський Л. В. Філософія. Харків : Фоліо, 2017. 621 с.
4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія : підручник. 2 – ге вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2018. 432 с.
5. Кремень В. Г., Ільїн В. В. Філософія : мислителі, ідеї, концепції : підручник. 2 – ге вид., переробл. і доповн. Київ : Логос, 2018. 518 с.
6. Філософія: Хрестоматія для аспірантів: Навчальний посібник. Укладач Волков О. Г. Мелітополь, 2018. 424 с.
7. Фюрст М., Тринкс Ю. Філософія / пер. з нім. Вахтанга Кебуладзе. Київ : Дух і Літера, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2018. 544 с.

Додаткова:

1. Карпенко М. В. Філософське і наукове пізнання: порівняльний аналіз. *Вісник Львівського університету*. Серія філософсько-політологічні студії. 2024. Випуск 55. С. 82 – 89.
2. Погорєлов О. Ф., Карпенко М. В. Антропологічна складова світогляду. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2024. № 49. С. 112 – 116.
3. Погорєлов О. Ф., Карпенко М. В. Антропний принцип структури світогляду. *Епістемологічні дослідження у філософії, соціальних і політичних науках*. 2024. Т. 7. № 2. С. 100 – 106.
4. Погорєлов О. Ф., Карпенко М. В. Про духовний вимір людського буття. *Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Серія «Філософія». Дрогобич, 2026. Випуск 52. С. 149 – 161.
5. Основи філософії: навч. посіб. / Л. О. Сандюк, С. П. Симоненко, О. В. Сулим, М. Ф. Шмиголь, Н. В. Щубелка, Ю. С. Юшкевич; [за ред. М. Ф. Шмиголя]. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 412 с.
6. Секундант С. Г. Історія понять як предмет історико-філософського і міждисциплінарного дослідження. *Історія філософії як історія понять. Збірка наукових статей*. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2019. С. 1-22.

7. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
8. Шепетяк О., Шепетяк О. Філософія: Підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784 с.

15. ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

http://lib.onu.edu.ua/	Наукова бібліотека ОНУ імені І.І.Мечникова
http://www.ognb.odessa.ua/	Одеська національна наукова бібліотека
http://www.nbuv.gov.ua/	Наукова бібліотека ім. В. Вернадського
http://lib-gw.univ.kiev.ua/	Наукова бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т. Шевченка
http://www.filosof.com.ua/	Інститут філософії ім. Г. Сковороди НАНУ
http://www.gilan.uar.net/nasu/hiuass.html	Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського
http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html	Найвидатніші філософи світу та України
http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/lit-bac.html	Філософія (для бакалаврів природничих спеціальностей)
http://plato.stanford.edu/	Філософська енциклопедія Стенфордського університету. (Англійською мовою).
http://www.utm.edu/research/iep/	Філософська Інтернет-енциклопедія. (Англійською мовою).
http://www.uct.kiev.ua/~sofi/	Центр практичної філософії
http://www.ji-magazine.lviv.ua/index.htm	Незалежний культурологічний часопис «Ї» є недержавною громадською організацією, що досліджує проблеми культурології, політології, філософії.
https://vue.gov.ua/	Велика українська енциклопедія. 2020.
http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.html	Електр. бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського фак. КНУ ім. Т.Г. Шевченко